

Tilburg University ondersteunt de UNL reactie op het wetsvoorstel en heeft daar een actieve bijdrage aan geleverd. **In deze reactie gaan we als instelling in op een aantal specifieke punten die we expliciet onder de aandacht willen brengen in het kader van dit wetgevingstraject.**

Met het wetsvoorstel internationalisering in balans heeft de overheid tot doel te zorgen voor een balans tussen voordelen en nadelen van internationalisering in het hoger onderwijs. Tilburg University onderkent dat de snelle groei van het aantal internationale studenten in Nederland enkele uitdagingen met zich meebrengt, onder andere op het gebied van huisvesting, en staat daarom ook achter de voorgestelde mogelijkheden die het wetsvoorstel biedt voor een capaciteitsfixus op trackniveau en een noodfixus. TiU neemt hierin ook zelf verantwoordelijkheid middels een stappenplan voor uitbreiding van studentenhuisvesting tot 2025, waarmee het capaciteitsprobleem in de regio in voldoende mate moet zijn opgelost en blijft dat ook in de toekomst doen.

We willen als universiteit met deze reactie de waarschuwing afgeven **dat we niet met oplossingen voor de korte termijn, met elkaar foute beslissingen nemen waar we op de lange termijn last van hebben, als Nederlandse samenleving.** Er moet nu gedaan worden wat nodig is om een aantal evidente problemen aan te pakken, maar altijd in het perspectief van de langetermijnagenda van Nederland. Het wetsvoorstel zoals er nu ligt, veroorzaakt bijkomende schade waar we als land op de lange termijn de gevolgen van ondervinden. Evidentie hiervan zien we terug in Denemarken. Daar is eerder geëxperimenteerd met soortgelijk beleid en de overheid komt hier nu op terug, omdat de arbeidsmarkt niet meer van het juiste talent wordt voorzien¹.

Tilburg University kent een gebalanceerde studentenpopulatie, met minder internationale studenten dan gemiddeld in Nederland. In veel van onze opleidingen is Nederlandse taalvaardigheid een belangrijk aandachtspunt, en we stimuleren onze (internationale) studenten om (gratis) Nederlands te leren of zich verder te bekwamen. We hebben slechts één bacheloropleiding met een numerus fixus, waarbij we in de praktijk iedereen toelaten. We werpen dus geen drempels op voor (Nederlandse) studenten.

Voor ons als universiteit, maar zeker ook voor Nederland Kennisland, is het van groot belang dat we onze internationale positie op het gebied van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek behouden en waar mogelijk versterken. Dit wordt in het wetsvoorstel nadrukkelijk onderschreven. Er is al veel geschreven over het belang van internationale studenten, voor zowel de kwaliteit van onderwijs als voor onze innovatiecapaciteit en arbeidsmarkt, en niet te vergeten de belangrijke Europese eenheidsgedachte. Onze directe zorgen komen echter **eerst en vooral voort vanuit de verbondenheid van onderwijs en onderzoek binnen de universiteit.** De kracht van universiteiten en universitair onderwijs ligt juist in deze verbinding. Het feit dat onderzoek niet stopt bij landsgrenzen, internationaal en globaal georiënteerd is, maakt dat een aanzienlijk deel van de wetenschappers werkzaam op Nederlandse universiteiten, anderstalig is. En waar in voorbije tijden de gezamenlijke taal van wetenschappers Latijn was, is dat tegenwoordig Engels, wat daarmee een belangrijke taal is in een universiteit. Dat, opgeteld bij de grote mate van mobiliteit binnen de academische wereld, maakt dat het werkklimaat voor internationale wetenschappers in Nederland verslechtert op het moment dat er strengere eisen komen ten aanzien van onderwijs- en voertaal. Er dient dan ook voldoende aandacht te zijn voor het voorkomen van de effecten van strenge taaleisen op de aantrekkelijkheid van Nederlandse universiteiten voor wetenschappelijk talent, met name omdat dit

---

¹ <https://www.thelocal.dk/20230302/denmark-could-offer-places-to-thousands-of-additional-international-students>

leidt tot een afname van de kwaliteit van onderwijs en onderzoek. Alle studenten, inclusief de Nederlandse, worden hier de dupe van. Uiteindelijk kan dit de positie van Nederland als kennisland schaden. Het is van groot belang om de internationale context van onderzoek en onderwijs te behouden, en het kind niet met het badwater weg te gooien. Het weer opbouwen van de huidige sterke positie van het Nederlands hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek binnen onze universiteiten zal een proces van vele jaren zijn. Vertrouwen en imago komen immers te voet en gaan te paard. Deze wet lijkt voorbij te gaan aan de onlosmakelijke verwevenheid van onderwijs en onderzoek en beide los te koppelen. **De wet biedt onvoldoende ruimte om onderwijs in het Engels aan te bieden vanuit de notie dat onze wetenschappelijke staf grotendeels Engelstalig is.** De tijdelijkheid die aan dit aspect van doelmatigheid gekoppeld is, impliceert dat we onze wetenschappelijke staf dienen te verplichten om Nederlands op academische niveau te leren om ook op dat niveau te kunnen doceren. We zien nu al dat internationale wetenschappers zich niet welkom voelen als gevolg van deze discussie en overwegen te vertrekken. Het aantrekken van nieuw internationaal talent wordt met deze wet veel moeilijker. Dit is gezien het bovenstaande de grootste bedreiging van deze wet.

De andere kritische punten van Tilburg University bij deze wet zijn:

- Nederlandse taalvaardigheid van studenten is een terecht aandachtspunt in de wet en een die wij als universiteit ter harte nemen. Echter, de wijze waarop er **expliciet wordt ingegrepen in het curriculum in het hoger onderwijs is hiervoor niet de juiste oplossing. Het verplaatst de verantwoordelijkheid voor de inhoud en vorm van het onderwijs van de instelling naar de overheid.** Daarnaast is het binnen het onderwijs in Nederland, inclusief funderend onderwijs, nog nooit voorgekomen dat er wettelijk urennormen worden voorgeschreven voor een specifiek onderdeel binnen het curriculum. Dit is een ongekende ingreep die de autonomie van universiteiten ten aanzien van het curriculum sterk schaadt. Het is de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstelling om het onderwijsprogramma vorm te geven, passend bij het niveau van de opleiding, de inhoud van het betreffende vakgebied en de maatschappelijke vraag. Hierover verantwoord het onderwijs zich tegenover hun studenten en de maatschappij middels accreditaties. We vragen de ruimte om als instelling hier op eigen wijze mee om te gaan.
- **De escalatieladder moet een echte ladder worden en moet voldoende tijd bieden.** De lijn zoals uitgezet in de memorie start in beginsel met eigen regie door de sector en pas in een later stadium wordt er overgegaan op de escalatieladder tot wettelijke maatregelen. Het feit dat alle Bacheloropleidingen binnen zes maanden na inwerkingtreding verplicht door de doelmatigheidstoets anderstaligheid heen moeten, strookt hier niet mee. Dit laat onvoldoende tijd en ruimte voor zelfregie. Het **voorstel is om nadrukkelijker te sturen op zelfregie door de sector** en pas **wanneer noodzakelijk** over te gaan op het in werking treden van de escalatieladder. **Een algemene toetsing op doelmatigheid van anderstaligheid zou dan niet meer aan de orde zijn.** De doelmatigheidstoetsing wordt dan pas ingezet wanneer er een signaal komt dat de zelfregie voor een specifieke opleiding onvoldoende effect heeft gehad.
- **Het is wat ons betreft belangrijk dat er helderheid geboden wordt over de kaders in de wet, en niet in ministeriele regelingen of algemene maatregelen van bestuur die later volgen.** Enerzijds creëert het gebruik van deze regelingen onduidelijkheid en onzekerheid waardoor instelling nog niet aan de slag kunnen, anderzijds zorgt deze constructie er ook voor dat invulling van deze essentiële onderdelen in een aantal gevallen kan plaatsvinden zonder toetsing door de Kamer. Momenteel zijn er bijvoorbeeld nog de volgende vragen: hoe wordt het percentage aan anderstaligheid van een opleiding of traject precies bepaald? Wat verstaat de Minister bij criterium d) onder (de internationale positionering van) een topopleiding? Wie bepaalt dat?

Gaat het hier om de top op het gebied van onderwijs of onderzoek, of beide? Wat maakt een opleiding uniek; is dat alleen af te leiden uit de geschiedenis, of zijn er ook andere parameters?

- **De regionale economische en maatschappelijke agenda evenals de regionale onderwijsbehoefte zou in de overgangen voor anderstaligheid een grotere rol moeten spelen.** Maatschappelijk en economisch gaat dan niet alleen om zaken als tekortsectoren, maar eveneens om (regionale) sectoren waar tekorten zijn of waar in de toekomst behoefte aan gaat zijn. Demografische ontwikkelingen zijn daarin belangrijk. Bovendien leiden universiteiten mensen niet op voor de beroepen van vandaag, maar voor de behoeftes van de toekomst. Als we tekortsectoren leidend hadden laten zijn, had een vakgebied als taalkunde, nu essentieel in de ontwikkeling van artificiële intelligentie, niet meer bestaan in Nederland. Met betrekking tot de onderwijsbehoefte geldt dat het opleidingsaanbod generiek het risico loopt te versralen door deze wet (beperkte inzet internationale topwetenschappers, moeite met in stand houden kleine opleidingen) met als direct gevolg beperking van het opleidingsaanbod en de spreiding van het opleidingsaanbod voor Nederlandse studenten. Het is essentieel dat niet alleen jongeren in de Randstad, waar de concentratie aan universiteiten hoog is, toegang hebben tot een breed pallet aan kwalitatief goed onderwijs; ook in andere regio's, zoals Noord Brabant is een volwaardig aanbod essentieel. Het belang van een breed en gespreid aanbod geldt zowel voor initieel onderwijs als voor leven lang leren.
- Tot slot willen we als universiteit aandacht vragen voor het feit dat deze wet een belangrijke oorzaak van de groei van internationale studenten niet adresseert: **het bekostigingsmodel**. Door de marktaandeelbekostiging die het huidige bekostigingsmodel kent, worden hoger onderwijsinstelling financieel gestraft wanneer de studenteninstroom minder groeit dan die van andere instellingen. Wanneer er geen stabiel bekostigingsmodel wordt geïntroduceerd, zoals bijvoorbeeld capaciteitsbekostiging, zal zelfregulering van de instroom van internationale studenten moeizaam blijven en directe gevolgen hebben voor de toegankelijkheid voor Nederlandse studenten in verschillende regio's. Dit kan dus betekenen dat studenten niet meer bij een universiteit terecht kunnen in hun regio, niet omdat ze uitgeloot worden in verband met een te grote toestroom van internationale studenten, maar omdat de opleiding niet meer wordt aangeboden vanuit financiële perspectieven.

Kortom, als Tilburg University willen we niet de ogen sluiten voor de uitdagingen van de snelle groei van internationale studenten. Wij streven naar een gebalanceerde studentenpopulatie, waarin we streven naar groei in betekenis, en zullen de Nederlandse taalvaardigheid van onze studenten nog hoger in het vaandel zetten. Daarnaast is het onze permanente opdracht om ons opleidingsportfolio te herijken op onze missie en kritisch te onderzoeken of dat nog voldoende aansluit bij ontwikkelingen in de wetenschapsgebieden en bij de behoeften van de samenleving. **TiU wil de komende jaren, indien voldoende tijd en ruimte wordt gegeven, goed doordachte, zorgvuldige veranderingen doorvoeren in het opleidingsportfolio en ons curriculum, ook met betrekking tot ons Engelstalig aanbod.** We roepen de politiek op om ons het vertrouwen, de ruimte en tijd te geven om dit op een zorgvuldige manier te doen, met voldoende oog voor de langetermijnagenda van Nederland.